

Mihajlo Rostohar

Národnost: slovinská

Datum narození: 30. července 1878

Místo narození: Brege (dnes Slovinsko)

Datum úmrtí: 5. srpna 1966

Místo úmrtí: Golek (dnes Slovinsko)

Sociální zařazení: Mihajlo Rostohar se narodil do rolnické rodiny v malé obci Brege v dnešním Slovinsku. Jeho otec Josef Rostohar i jeho matka Anežka Rostoharová, rozená Pircová, pocházeli z chudších poměrů. Rostohar byl několikrát ženat. V roce 1907 si vzal Bertu Fischerovou, se kterou se v roce 1926 rozvedl. Ve stejném roce se oženil podruhé s Amálií Andlovicovou, také Slovinkou. Amálie zemřela v listopadu roku 1933 a o dva roky později se Rostohar oženil potřetí. Za ženu pojal Elišku Krupičkovou, o 29 let mladší učitelku z Brna. Manželství vydrželo sedm let, v roce 1942 bylo rozvedeno. V roce 1949 přebýval Rostohar krátkodobě ve Slovinsku. Ovšem poté, co došlo k mezinárodní roztržce Československa a Jugoslávie, mu nebyl z politických důvodů umožněn návrat do Brna. Jako sedmdesátník se znovu oženil a staral se o pět nezaopatřených dětí své manželky. Zemřel ve věku 88 let na svém statku v Goleku.

Akademické působení

Vystudoval gymnázium ve slovinském Kranji a poté se zapsal ke studiu filozofie a psychologie v rakouském Grazu. Později studoval také medicínu, přírodní vědy a psychologii na Vídeňské univerzitě. Studium ukončil disertační prací *O hypotézách a jejich epistemologickém významu* (1906). Zajímal se o experimentální psychologii a absolvoval stipendijní pobyt v psychologickém ústavu v Lipsku. Profesor Friedrich Jodl ho doporučil Masarykovi, u nějž se pak Rostohar v roce 1910 habilitoval prací *Teorie hypotetického soudu* (1911).

Proti jeho experimentálním psychologickým metodám měl výhrady profesor František Krejčí, který jeho snahy opakovaně kritizoval. Rostohar si tedy vybudoval vlastní psychologickou laboratoř ve fyziologickém ústavu profesora Mareše při lékařské fakultě UK. V roce 1911 to byla první podobná laboratoř na území dnešní České republiky. Jeho přístup – kromě důrazu na experiment – charakterizuje také význam, který přikládal dnes tak populární mezioborovosti. Ve své práci propojoval poznatky přírodních a humanitních věd, na těch zakládal své experimenty a kriticky hodnotil výsledky.

Když ho v Lublani odmítli jmenovat profesorem, vrátil se do Prahy, aby krátce nato, v roce 1924, přesídlil i se svou laboratoří do Brna. Na brněnské Masarykově univerzitě našel pochopení u tehdejšího rektora Eduarda Babáka, který ho pověřil založením samostatného ústavu psychologie. V roce 1924 získal na MU titul mimořádného profesora filozofie. Filozofický seminář vedl až do roku 1926, kdy konečně založil Psychologický ústav FF MU. V této době hojně experimentoval a vydal monografii *Studie z vývojové psychologie* (1928). V roce 1931 se stal prvním řádným profesorem psychologie na FF MU. Dále pokračoval ve své práci a publikoval, zejména v časopise *Psychologie*, který sám založil. Vrchol jeho akademické kariéry přišel v roce 1934 – stal se děkanem filozofické fakulty.

Rostoharovy psychologické pokusy přerušila druhá světová válka, během níž odešel do Slovinska. Po válce se vrátil zpět a v roce 1948 byl jmenován rektorem Vysoké školy sociální v Brně. Když byl o rok později donucen zůstat ve Slovinsku, našel uplatnění na Lublaňské univerzitě a vybudoval i zde psychologický ústav, kde působil až do roku 1965. Až do své smrti udržoval kontakty se svými přáteli z brněnského psychologického ústavu, zejména se svým žákem a osobním přítelem Vilémem Chmelařem. Tomu také v roce 1959 způsobil značné problémy, protože si od něj vyžádal pozvání do Československa na psychologickou konferenci pro sebe a své žáky. Celá záležitost vyděsila ministerstvo školství, které se rozhodlo občanům Jugoslávie vízum neudělit. Na zásah tehdejšího děkana Josefa Hrabáka se profesor Chmelař musel za celou záležitost omluvit.

Ocenění vědeckou komunitou

Mihajlo Rostohar velmi činným členem Společnosti pro výzkum dítěte v Brně; v roce 1926 se stal jejím předsedou. Angažoval se také ve Společnosti pedagogického muzea v Brně. V roce 1935 založil a následně vedl časopis *Psychologie*. V tehdejší Jugoslávii byl oceněn a vyznamenán Řádem Za národní zásluhy I. stupně.

Veřejná činnost

Po studiích ve Vídni pracoval dva roky jako suplující učitel na gymnáziu ve městě Bělák (dnes Villach) v Korutanech. Během první balkánské války zastával podobné stanovisko jako rakousko-uherská zahraniční politika a podporoval vznik samostatné Albánie. Během první světové války přerušil slibnou kariéru vědce a narukoval k rakouské armádě; zúčastnil se bojů na italské frontě. Poté, co s dalšími slovinskými důstojníky a vojáky dezertoval, osvobodil vlak se srbskými a ruskými zajatci. Spolu odzbrojili batalion Maďarů umístěný v kasárnách ve městě Kodeljevo. V listopadu roku 1918 pomáhal zakládat Lublaňskou univerzitu, kde působil až do roku 1920 a znovu opět od roku 1950.

Evaluace

Jeden z nejsvráznejších profesorů FF MU. Na fakultě založil psychologický ústav a byl velkým zastáncem interdisciplinarity a celostního přístupu. Byl dlouholetým vedoucím Psychologického ústavu FF MU, prvním profesorem psychologie na FF MU a také jejím děkanem. Kromě působení na MU se také výrazně zapsal do dějin Slovinska.

Ohlasy

Často přijímal své návštěvníky s makakem v náručí. [...] No, jak makak vnímal své prostředí, to vyplývá z toho, že docentku Kolaříkovou jednou kousl do ramene. Žáril asi. \ [Josef Švancara](#)

Rostohar byl v některých směrech velmi autoritativní. Někomu to vadilo, někomu to nevadilo. \ [Josef Švancara](#)

Co podnikl docent dr. Rostohar za pomoci fyziologického ústavu prof. dr. Mareše není psychologická laboratoř, nýbrž opatření, aby se mohlo s použitím přístrojů po ruce jsoucích vykládati o experimentální psychologii. \ [František Krejčí](#)

Ještě ve věku 86 let, dva roky před smrtí, zavítal v doprovodu svého 13letého syna, kterého hrdě představoval, na kongres užitě psychologie, který se tehdy konal v Lublani. \ [Josef Švancara](#)

Ve městě Krško blízko jeho rodného Brege je po něm pojmenovaná základní škola.

Prameny a literatura

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 13/1.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A1 RMU, osobní spisy, kart. 170/3077.

BROŽEK, Josef – HOSKOVEC, Jiří. Mihajlo Rostohar v Praze. *SPFFBU*, P 3, 1999, s. 17–23.

Mihajlo Rostohar [online]. [cit. 17. února 2019]. Dostupné z: <https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=10722>.

ŠVANCARA, Josef. K 20. výročí úmrtí Mihajla Rostohara. *Universitas*, 1986, č. 4, s. 102–104.

ŠVANCARA, Josef. Čtvrt století badatelské, pedagogické a organizační činnosti M. R. v Brně v letech 1923–1949. *SPFFBU*, P 3, 1999, s. 25–70.

ZICHOVÁ, Pavlína. *Mihajlo Rostohar, neznámý zakladatel brněnské psychologické školy* [online]. 2016. [cit. 17. února 2019]. Dostupné z: <<http://www.munimedia.cz/prispevek/mihajlo-rostohar-neznamy-zakladatel-brnenske-psychologicke-skoly-10321/>>.